RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE GMINY WASILKÓW PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców gminy Wasilków, wzięło udział **75 osób**, spośród których **69,3%** stanowiły **kobiety**, zaś **30,7%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Taki rozkład odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych płci, jest dość kompatybilny z ogólnopolską statystyką. W roku 2023 kobiety w wieku 60 lat i więcej stanowiły 58,1% osób starszych w Polsce. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**48%**) stanowiły osoby w wieku **70-79 lat**, drugą najliczniejszą grupę respondentów **(30,7%)** stanowiły osoby w wieku **60-69 lat**, zaś osoby w wieku **80 lat i więcej**, stanowiły **21,3%** badanych mieszkańców gminy Wasilków. Należy podkreślić, iż niełatwym zadaniem jest dotarcie do osób w tzw. wieku czwartym, czyli do osób po 80-tym roku życia. Osoby przeprowadzające ankietę, sprostały temu zadaniu, dbając o to, by głos (opinie) każdej z grup wiekowych seniorów, był w ankiecie obecny.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że **54,7%** respondentów ukończyło **szkołę średnią lub zawodową**, **28%** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **17,3%** badanych mieszkańców gminy. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że **61,3%** respondentów **mieszka ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi**, zaś **38,7%** prowadzi **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszka sam/sama).

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w gminie Wasilków brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że zdecydowana większość **respondentów (81,3%)** udzielił na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 24% oraz raczej tak: 57,3%). **Przeciwnego** zdania było **6,6%** badanych, zaznaczających odpowiedź: raczej nie: 5,3% lub zdecydowanie nie: 1,3%. Ponadto **12%** rozmówców miało trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedział: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, i w tym zakresie badani mieszkańcy gminy Wasilków przejawiali podobną, pozytywną

postawę wobec diagnozowanego zagadnienia. Zdaniem ponad ¾ **(76%)** respondentów (suma głosów raczej tak: 69,3% i zdecydowanie tak: 6,7%) potrzeby i problemy osób starszych w gminie Wasilków **są rozwiązywane i zaspokajane**. **Przeciwnego zdania** było **14,6%** respondentów wskazujących, że raczej (13,3%) lub zdecydowanie (1,3%) jest w tym zakresie wiele do zrobienia. W przypadku tego pytania, odsetek ankietowanych, którzy mieli trudność w zajęciu stanowiska w badanej kwestii (zaznaczając odpowiedź: trudno powiedzieć) wynosił **9,3%**. Okazuje się zatem, że zauważanie trudności i potrzeb doświadczanych przez osoby starsze, w opinii badanych mieszkańców gminy Wasilków, zdaje się iść w parze z podejmowaniem wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców gminy Wasilków sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanej gminie, wiele aktywności wymaga podjęcia stosownych działań interwencyjnych lub naprawczych. Przykładowo **74,7%** respondentów uważa, że najstarsi mieszkańcy gminy nie mają zapewnionego **szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych, 72%** wyraziło identyczny pogląd na temat **dostępu do poradni czy oddziałów geriatrycznych,** zaś w opinii **64%** respondentów usprawnienia wymaga **dostęp do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów**. Co więcej, ponad połowa badanych **(53,3%)** uznała, iż na terenie gminy Wasilków nie jest zapewniony **dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym, takim jak np. domy pomocy społecznej, 49,3%** zauważyła brak **bezpłatnych spotkań czy szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia,** z kolei **46,7%** krytycznie oceniło **dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych**, czy też do **edukacji zdrowotnej, czyli kształcenia seniorów przez profesjonalistów edukacji zdrowotnej (45,3%).** Warto podkreślić, iż problematyczną okazała się dla badanych mieszkańców gminy Wasilków kwestia **dostępu do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.** Choć zdaniem **41,3%** badanych potrzeba ta nie jest zaspokojona, to jednak **32%** z nich zaznaczyło w tym zakresie odpowiedź: trudno powiedzieć.

Respondenci, odnosząc się do przedstawionych im potrzeb zdrowotnych osób starszych, wskazali ponadto obszary, które ich zdaniem spotkały się z wystarczającą atencją odpowiednich służb i stopień ich zaspokojenia można uznać za zadowalający.

Należały do nich takie kwestie jak: **możliwość bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia (74,7% wskazań), brak barier architektonicznych w większości obiektów publicznych (66,7%)** czy też **profesjonalne i życzliwe podejście kadry usług zdrowotnych wobec seniorów (50,7%).**

Poprosiliśmy również badanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. Wśród licznych wskazań w opinii badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych oraz do poradni i oddziałów geriatrycznych. Wśród innych palących potrzeb jest w opinii mieszkańców gminy Wasilków, zapewnienie dostępu do bezpłatnych badań profilaktycznych, czy też do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby nie mają przymiotu „skomplikowanych" i są ponadto umocowane w katalogu podstawowych praw człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, badani mieszkańcy gminy Wasilków równie często, jak było to w przypadku wyżej opisanego pytania, wskazali na swe niezadowolenie ze stopnia realizacji diagnozowanego wymiaru funkcjonowania osób starszych.

Kluczową sprawą, jest w opinii **73,3%** badanych mieszkańców gminy Wasilków, brak możliwości **korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony** czy też ze **spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach (52% wskazań).** Ankietowani krytycznie ocenili ponadto stopień **wyposażenia osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze - 46,7%** z nich wskazało, że potrzeba ta nie jest zaspokojona, podobnie jak dostęp do **szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie (45,3%), c**zy też **dostęp do telefonu zaufania (42,7%)**.

Badania wskazały ponadto na pozytywne trendy. Wśród potrzeb, które zdaniem ponad połowy **(57,8%)** badanych są zaspokojone znalazły się **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję** oraz możliwość **wykorzystania autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością** (**54,7%).**

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. Respondenci głównie wskazywali na konieczność zorganizowania szkoleń zarówno tych uwrażliwiających na sposoby działania oszustów, jak też dotyczących przemocy w rodzinie lub wyjaśniających kruczki prawne umów zwieranych przez telefon czy zakupów na pokazach. Na podium znalazła się również możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony, czy też dostęp do telefonu zaufania. Wydaje się zatem, że mieszkańcy gminy Wasilków, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy gminy Wasilków, zajmowali w tym zakresie różne postawy. Niektóre potrzeby zostały przez nich zaopiniowane jako zaspokojone, inne zaś powinny skupić uwagę właściwych organów na rzecz zaspokojenia potrzeb seniorów w zakresie pomocy społecznej.

Zaczynając od potrzeb, które były przez respondentów najczęściej wskazywane jako niezaspokojone, na prowadzenie wysuwa się kwestia **dostępu do bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych –** zdaniem **60%** respondentów jest ona niezaspokojona. Dalej, **54,7%** ankietowanych krytycznie oceniło **zakres dofinansowania do wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego,** zdaniem **53,3%** niewystarczający jest **dostęp do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących, 52%** badanych wyraziło zastrzeżenia co do **możliwość korzystania z osiedlowych punków samopomocowych** albo z **dostępu do wolontariatu rówieśniczego (50,7%).**

Analizując informacje dotyczące postaw badanych wobec stopnia zaspokojenia potrzeb seniorów z gminy Wasilków dotyczących pomocy społecznej, należy napisać o wyrażonej przez respondentów pozytywnej ocenie dotyczącej m.in. takich potrzeb jak **możliwość uzyskania pomocy finansowej lub rzeczowej z Ośrodka Pomocy Społecznej (57,7%)**, dostęp **do informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy społecznej i świadczonych przez nich usługach (53,3%),** czy chociażby **możliwość korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problemy z poruszaniem (49,3%)**.

Co zdaniem badanych mieszkańców gminy Wasilków, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była konieczność zapewnienia dostępu do bezpłatnych usług opiekuńczych, do zniżek i ulg w opłatach rachunków, dalej – umożliwienie korzystania z osiedlowych punktów samopomocowych, rozwijanie wolontariatu rówieśniczego czy też umożliwienie korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problemy z poruszaniem się. Wielu ankietowych zwracało również uwagę na potrzebę podjęcia działań na rzecz upowszechnienia informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy i świadczonych przez nich usługach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców gminy Wasilków, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, w większość aspektów jest zadowalające i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom seniorów i ich potrzebom.

Potrzebą pozytywnie ocenioną przez ponad ¾ **(78,7%)** badanych była **możliwość aktywnego udziału w uroczystościach państwowych,** jak też identyczną częstotliwość wskazań uzyskała odpowiedź: **wspieranie działalności lokalnych zespołów muzycznych tworzonych przez seniorów**. Dalej, **70,7%** badanych pozytywnie zaopiniowało **możliwość korzystania z oferty Klubu Seniora mającego propozycje działań również dla mężczyzn, 65,3%** dostrzega **możliwość korzystania z oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach,** z kolei **60%** pozytywnie wypowiedziała się na temat **możliwości korzystania ze świetlic osiedlowych czy wiejskich.** Badani pozytywnie ocenili również **możliwość udziału osób starszych z gminy Wasilków w działaniach z zakresu budżetu obywatelskiego (53,3%)**.

Niemniej, badani mieszkańcy gminy Wasilków dostrzegają również obszary, wymagające podjęcia niezbędnych działań, celem podniesienia jakości życia osób starszych. Przykładowo, zdaniem **54,7%** respondentów brakuje **dostępu do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczenia,** czy też **możliwości korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach (42,7%).** Badani mieli ponadto trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska wobec

kwestii, którą jest **możliwość korzystania z działań międzypokoleniowych.** Okazało się bowiem, że zdaniem **40%** badanych potrzeba ta jest zaspokojona, zaś przeciwnego zdania było **38,7%** respondentów.

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe zatroszczyły się o dostęp do kształcenia podnoszącego umiejętność adaptacji seniorów do zmieniających się warunków otoczenia, podjęły działania na rzecz zwiększenia dostępu do oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach oraz uwzględniły w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych były potrzeby w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców gminy Wasilków funkcjonuje dobrze. Wiele z analizowanych wymiarów komunikacji, zostało przez badanych zaopiniowanych jako zaspokojone w zadowalającym stopniu.

Analiza gromadzonego materiału wskazuje, że w opinii **68%** badanych, mieszkańcy gminy Wasilków mają zapewniony **łatwy i szybki dostęp do informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy ogłoszeń,** zdaniem **60%** badanych **język przekazywanych informacji jest prosty i zrozumiały, 53,3%** stwierdziło, że najstarsi mieszkańcy gminy Wasilków posiadają **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety**, zaś **45,3%** z nich wyraziło pozytywną ocenę **przepływu informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz seniorów.**

Są jednak trzy kwestie dotyczące komunikacji, które w opinii badanych mieszkańców gminy Wasilków mogłyby funkcjonować lepiej. Należą do nich: **możliwość współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach,** która w opinii **62,7%** respondentów na chwilę obecną nie istnieje, **56%** badanych wskazało na **brak dostępu do rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i kulturalnych,** zaś **52%** nie zauważa dostępu do **strony internetowej dedykowanej osobom starszym.**

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy również zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazły się przede wszystkim: potrzeba łatwego i szybkiego dostępu do informacji w postaci gazety zawierającej informacje dotyczące osób starszych czy też do strony internetowej im dedykowanej. Kluczowy jest zatem dostęp do informacji, który w opinii badanych mieszkańców gminy Wasilków mógłby funkcjonować lepiej. Wynika z powyższego, iż w opinii badanych dołożenie starań na rzecz usprawnienia sposobu komunikacji między samymi seniorami, jak też między osobami starszymi a władzą samorządową i organizacjami działającymi na rzecz osób starszych, może realnie przyczynić się do rozwiązania problemów pojawiających się w codzienności osób starszych.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Analizując uzyskane dane można powiedzieć, że w opinii badanych, obowiązek podjęcia aktywności na rzecz zaspokojenia potrzeba osób starszych, bezapelacyjnie spoczywa przede wszystkim **na samorządach powiatowych i gminnych oraz inne jednostkach organizacyjnych.** Odpowiedź tę zaznaczyło **84%** badanych. Drugą co do częstotliwości wskazań była **rodzina (72%),** zaś na trzecim miejscu znalazły się **specjalnie zatrudnione osoby (62,7%),** którym badani powierzyliby odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb osób starszych. Na uwagę zasługuje również fakt, iż w opinii **26,7%** badanych w aktywności podejmowane na rzecz zaspokojenia potrzeba osób starszych należy angażować **środowisko lokalne, czyli znajomych czy sąsiadów**, zaś ¼ badanych wskazała, że sprawdziłaby się w tym zakresie **Rada Seniorów (25,3% wskazań),** czy też **organizacje pozarządowe (25,3%).**

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Wasilków, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na jej terenie, zostało już zaspokojonych dzięki podjęciu stosownych interwencji. Niemniej, przeprowadzona diagnoza jest również źródłem informacji na temat obszarów, wymagających zdaniem respondentów podjęcia niezbędnych działań. Zadanie to w opinii ankietowanych spoczywa na barkach wielu podmiotów. Mądre połączenie przede wszystkim zasobów samorządowych i rodzinnych oraz tych tworzonych przez specjalnie zatrudnione osoby, może stanowić skuteczną receptę na liczne wyzwania generowane postępującym procesem starzenia się ludności gminy Wasilków.